ΚΟΡΓΙΑΛΕΝΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

Κοργιαλένειο
Ιστορικό & Λαογραφικό
Μουσείο Αργοστολίου

ΕΚΘΕΜΑ ΜΑΪΟΥ 2024

Αφιέρωμα στα 100 χρόνια λειτουργίας της Κοργιαλενείου Βιβλιοθήκης

Κείμενο: Ηλίας Τουμασάτος, Δρ Ιστορίας

Εικόνα 1: Το προσεισμικό κτήριο της Κοργιαλενείου Βιβλιοθήκης, Αρχείο Κοργιαλενείου Μουσείου

Εκατό χρόνια παρουσίας στην πνευματική ζωή της Κεφαλονιάς συμπληρώνει φέτος η Κοργιαλένειος Βιβλιοθήκη Αργοστολίου, που ιδρύθηκε το 1924. Ο μεγάλος εθνικός ευεργέτης Μαρίνος Κοργιαλένιος (1829-1911) στη διαθήκη του, το 1910, κατέλιπε, ανάμεσα στα άλλα κληροδοτήματά του, συνολικό ποσό 10.000 λιρών Αγγλίας «διά την ίδρυσιν Δημοσίας Βιβλιοθήκης εν Αργοστολίω της Κεφαλληνίας». Ειδικότερα, 4.000 για την ανέγερση του κτηρίου, 1.000 για την αγορά βιβλιακού υλικού (ενώ προσέφερε παράλληλα και την προσωπική του βιβλιοθήκη) και 5.000 για τη συντήρηση της Βιβλιοθήκης. Εκτελεστής της

διαθήκης ορίζεται το Κοργιαλένειο Διοικητικό Συμβούλιο, αποτελούμενο από επιφανείς Αργοστολιώτες και υπό την προεδρία του Μητροπολίτη Κεφαλληνίας.

Στην έκθεση του προσεισμικού Αργοστολίου του Κοργιαλενείου Μουσείου, αλλά και στο πολύτιμο φωτογραφικό του αρχείο, συναντάμε τη φωτογραφία του εξωτερικού του μεγαλόπρεπου κτηρίου της Βιβλιοθήκης (εικ. 1) αλλά και του εσωτερικού (εικ. 2).

Η αποπεράτωση του κτηρίου της Βιβλιοθήκης φαίνεται πως ολοκληρώνεται το 1926, ενώ η κανονική της λειτουργία είχε ήδη αρχίσει από το 1925, με διευθυντή (μοναδικό σε όλη τη διάρκεια του 20ού αιώνα, μέχρι το 1967) τον Γεράσιμο Μοσχόπουλο (1883-1974), λόγιο, λογοτέχνη, δραματογράφο και δημοσιογράφο, μια ιδιαίτερη μορφή της πνευματικής ζωής του Αργοστολίου (εικ. 3). Στο βιβλιακό υλικό της Κοργιαλενείου εντάσσεται και εκείνο της προϋπάρχουσας Δημοσίας Βιβλιοθήκης Αργοστολίου, που είχε ιδρυθεί το 1887 από τον Μητροπολίτη Κεφαλληνίας (και μετέπειτα Αρχιεπίσκοπο) Γερμανό Καλλιγά, και φαίνεται ότι η λειτουργία της είχε πλέον ατονήσει. Το κόστος ανέγερσης του κτηρίου, που εξοπλίζεται με μεταλλικά βιβλιοστάσια - προθήκες της εταιρείας Forges de Strasbourg, τα οποία σώζονται μέχρι σήμερα, φαίνεται ότι ξεπέρασε κατά πολύ το αναμενόμενο, με αποτέλεσμα τα οικονομικά προβλήματα να ξεκινήσουν από νωρίς. Η Βιβλιοθήκη, παρ' όλα αυτά, λειτουργεί στη διάρκεια του Μεσοπολέμου, μαζί με τα άλλα Κοργιαλένεια Κληροδοτήματα της πόλης (Γυμνάσιο Αρρένων, Παρθεναγωγείο) αναβάθμισαν την πνευματική και εκπαιδευτική της ζωή.

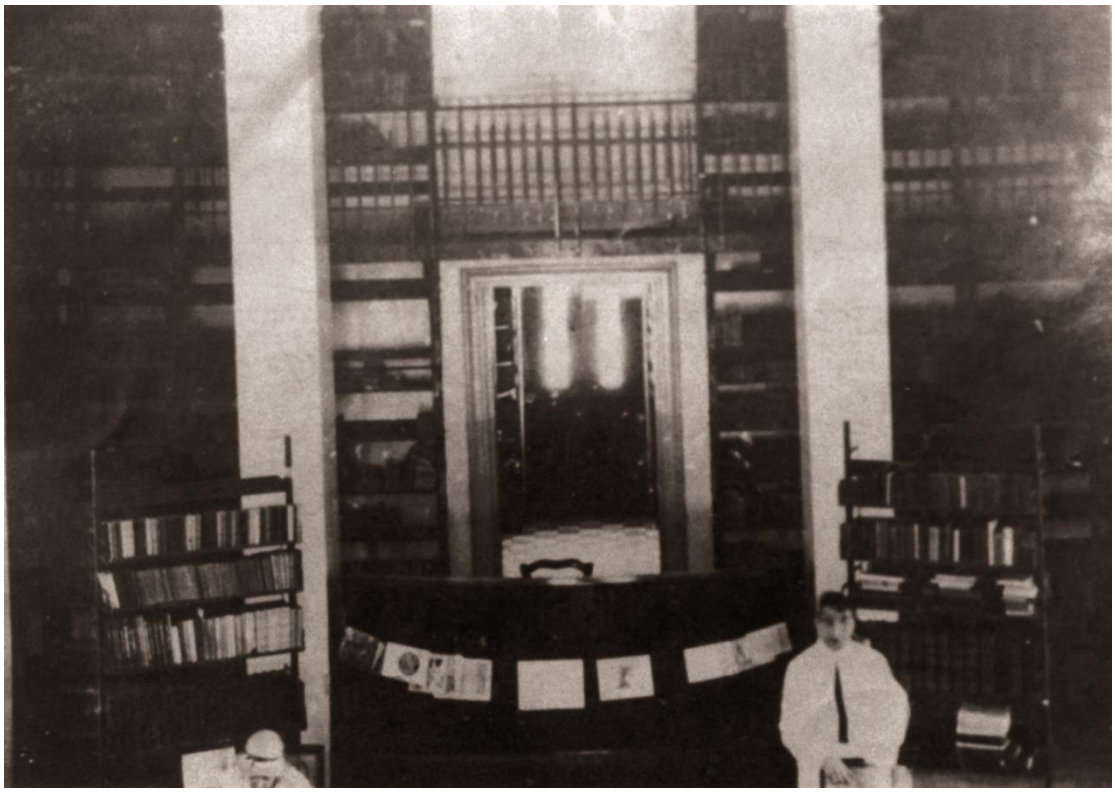

Εικόνα 2: Εσωτερικό της προσεισμικής Κοργιαλενείου Βιβλιοθήκης, Αρχείο Κοργιαλενείου Μουσείου

Ακολουθούν ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος, η εξαΰλωση των κεφαλαίων του Κληροδοτήματος, και εν τέλει η σεισμική καταστροφή που κατερειπώνει το κτήριο (εικ. 4) – ωστόσο θα σωθεί το βιβλιακό υλικό και οι μεταλλικές προθήκες. Στην ίδια θέση θα κτιστεί, με την αποφασιστική οικονομική συμβολή των ευεργετών Γεωργίου Βεργωτή και Ευαγγέλου Τυπάλδου Μπασιά, και σε σχέδια του πολιτικού μηχανικού Δημητρίου Παυλάτου, το

σημερινό κτήριο. Η Βιβλιοθήκη θα επαναλειτουργήσει το 1963, ενώ στους χώρους της θα φιλοξενηθεί και το Κοργιαλένειο Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο, αλλά και το Τοπικό Ιστορικό Αρχείο Κεφαλληνίας (μετέπειτα ΓΑΚ-Αρχεία Νομού Κεφαλληνίας). Πρωταγωνιστικό ρόλο στις διαδικασίες ανοικοδόμησης και επαναλειτουργίας της Βιβλιοθήκης διαδραμάτισαν ο αντιπρόεδρος του Κοργιαλενείου Διοικητικού Συμβουλίου και μετέπειτα Δήμαρχος Αργοστολίου Μαρίνος Κοσμετάτος, η Ελένη Καμπίτση-Κοσμετάτου, ιδρύτρια του Κοργιαλενείου Μουσείου, καθώς και ο επί δεκαετίες γραμματέας του Ιδρύματος Γεράσιμος Ι. Σταματάτος.

Το κτήριο της Κοργιαλενείου Βιβλιοθήκης, με τη μεταγενέστερη προσθήκη της πίσω πτέρυγας, έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο με την υπ' αριθ. 11371/3011/30-4-2001 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΦΕΚ 402/Δ/31-5-2001), και απολαμβάνει της ειδικής προστασίας που προβλέπει ο νόμος για τα κτήρια αυτά.

Εικόνα 3: Γεράσιμος Μοσχόπουλος, διευθυντής της Κοργιαλενείου Βιβλιοθήκης, Αρχείο Κοργιαλενείου Μουσείου

Η «σιωπηλή» επέτειος των εκατό χρόνων από την ίδρυση της Βιβλιοθήκης είναι ίσως αφορμή για προβληματισμό αναφορικά με τις υποδομές πολιτισμού του τόπου μας, που δείχνουν να βιώνουν ένα μεταιχμιακό στάδιο. Οι επιλογές είναι δύο: Να υποστηριχθούν από πολιτεία και κοινωνία, να εκσυγχρονιστούν και να συνεχίσουν να υπάρχουν διαφυλάσσοντας την πολιτισμική κληρονομιά και παράγοντας πολιτισμό. Ή, να αφεθούν στην τύχη τους και να σβήσουν – και να διαπιστώσουμε πως η ύπαρξή τους δεν είναι αυτονόητη ούτε δεδομένη. Τότε όμως θα είναι πολύ αργά – θα έχουμε γκρεμίσει κάτι που οι παλαιότερες γενιές με πολύ πιο αντίξοες συνθήκες δημιούργησαν και υπερασπίστηκαν με επιμονή.

Εικόνα 4: Το ερειπωμένο από τους σεισμούς του 1953 κτήριο της Βιβλιοθήκης, Αρχείο Κοργιαλενείου Μουσείου.

ΠΗΓΕΣ – ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Φωτογραφικό Αρχείο Κοργιαλενείου Ιστορικού και Λαογραφικού Μουσείου

Δεμπόνος, Αγγελο-Διονύσης, *Μαρίνος Κοργιαλένιος,* Αργοστόλι, ΝΕΛΕ Κεφαλονιάς, 1989.

Τουμασάτος, Ηλίας, «Κοργιαλένειος Βιβλιοθήκη Αργοστολίου 1924-1954. Μια διάσταση του κληροδοτήματος του Μαρίνου Κοργιαλένιου», *Πρακτικά συνεδρίου «Επτανησιακά Ιδρύματα – Κληροδοτήματα»*, Αργοστόλι: Ε.Κ.Ι.Ε., 2007, σσ. 459-479.